

UCHWAŁA NR X/220/2025
RADY MIEJSKIEJ W BIELSKU-BIAŁEJ

z dnia 27 marca 2025 r.

**w sprawie przyjęcia rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu
pieczy zastępczej w 2024 roku**

Na podstawie art. 179 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
(t. j. Dz. U. z 2025 r., poz. 49)

Rada Miejska
postanawia

§ 1. Przyjąć do wiadomości roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu
pieczy zastępczej w 2024 r., stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodniczący Rady Miejskiej

Konrad Łoś

Załącznik do uchwały Nr X/220/2025
Rady Miejskiej w Bielsku-Białej
z dnia 27 marca 2025 r.

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ
Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY
I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ
W 2024 ROKU**

WSTĘP

„Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami”, w dniu 1 stycznia 2012 roku weszła w życie ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która określiła nowy model realizacji przez powiat pieczy zastępczej oraz zadania dla gmin w zakresie wspierania rodziny przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze.

Cytowana ustawa nałożyła również na gminy i powiaty obowiązek opracowania programów wspierania rodziny oraz rozwoju pieczy zastępczej. Uchwałą Rady Miejskiej z dnia 15 grudnia 2020 roku przyjęto w naszym mieście „Program Wspierania Rodziny oraz Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023”. Program skierowany jest do rodzin przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze oraz określa działania na rzecz rozwoju pieczy zastępczej.

Zgodnie z przedmiotową ustawą Prezydent Miasta Bielska-Białej wyznaczył organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, którym został Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

W celu sprawnej realizacji zadań z zakresu wsparcia rodzin oraz pieczy zastępczej funkcjonuje w Ośrodku Dział Pomocy Środowiskowej oraz Dział Pieczy Zastępczej z poradnictwem specjalistycznym.

I. ORGANIZACJA WSPIERANIA RODZINY PRZEŻYWAJĄCEJ PROBLEMY OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania swych funkcji.

Art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa zadania gminy w tym obszarze:

- 1) Opracowywanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.
- 2) Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.
- 3) Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.
- 4) Finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy przez rodziny wspierające.
- 5) Współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej.
- 6) Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i przekazywanie ich do wojewody.
- 7) Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zamieszkałego na terenie gminy.

W 2024 roku w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej zatrudnionych było trzech psychologów, dwóch pedagogów oraz 11 asystentów rodziny.

1. Asystent rodziny

Asystent rodziny jako przedstawiciel systemu wsparcia rodziny, ma za zadanie wspomagać rodzinę w osiągnięciu przez nią stabilizacji życiowej, umożliwiającej prawidłowe wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Asystenta rodziny przydziela Dyrektor MOPS na podstawie wywiadu środowiskowego i analizy sytuacji rodziny przeprowadzonej przez pracownika socjalnego. Do pracy z asystentem zobowiązuje także sąd rodzinny na mocy postanowienia. Asystent pracuje z rodziną, która jest zagrożona umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej, jak również w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. Współpracuje wówczas m. in. z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, placówką opiekuńczo-wychowawczą.

Artykuł 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa zadania dla asystentów. Jest to między innymi:

- 1) Opracowywanie i realizacja planu pracy z rodziną.
- 2) Udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego.
- 3) Udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych.
- 4) Wspieranie aktywności społecznej rodzin.
- 5) Udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej, motywowanie do podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

- 6) Podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin.
- 7) Motywowanie rodzin do korzystania ze wsparcia innych instytucji, specjalistów, organizacji pozarządowych itp.
- 8) Realizacja zadań określonych w ustawie o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.
- 9) Dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny.
- 10) Sporządzanie na wniosek sądu opinii o rodzinie i jej członkach.
- 11) Monitorowanie sytuacji rodziny po zakończeniu pracy z rodziną.
- 12) Współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny.
- 13) Współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą diagnostyczno-pomocową, o których mowa w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.
- 14) Prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną.

Asystenci pracują w ramach zadaniowego czasu pracy, co umożliwia dostosowanie czasu pracy do indywidualnych potrzeb rodziny. Asystenci uczestniczyli w szkoleniach: „Bliżej dziecka...”, „Depresja – oblicza smutku. Zagrożenia cyberprzestrzeni.”, „Prawne aspekty przeciwdziałania przemocy domowej. Dziecko krzywdzone – diagnoza i pomoc.” Skuteczne i efektywne metody pracy z dorosłymi osobami z zespołem Aspergera”, „Trening Umiejętności Społecznych”, „Udział w Komitecie honorowym konferencji pn. MAM PRAWO. Problemy dzieci i młodzieży na tle regulacji prawnych”, „XII Zjazd Profilaktyczny pn. Po drugiej stronie uzależnienia. Jak zatroszczyć się o siebie”, „Zlot Asystentów Rodziny.”, systematycznie (1 x w miesiącu) uczestniczyli w superwizji. Przez cały rok udoskonalano metody pracy, narzędzia, sposób dokumentowania pracy, a także zasady współpracy na rzecz rodzin mających problemy opiekuńczo-wychowawcze z dziećmi. Asystenci rodziny rozeznawali także sytuację społeczną rodzin objętych wsparciem w celu pozyskania z ich otoczenia kandydatów do pełnienia funkcji rodziny wspierającej, niestety nie znaleziono rodzin, które spełniły warunki ustawowe do ustanowienia ich rodziną wspierającą.

Tabela I. Informacje statystyczne dotyczące asystentury rodzinnej w Bielsku-Białej na dzień 31 grudnia 2024 roku:

L.p.	Wyszczególnienie	Ogółem	
		2023	2024
1.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, w tym:	149	166
1.1.	<i>zobowiązanych do współpracy z asystentem rodziny przez sąd</i>	54	73
2.	Liczba rodzin, z którymi asystent rodziny zakończył pracę, w tym:	52	68
2.1.	<i>w związku z uzyskaniem zakładanych efektów</i>	20	36
3.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, w których mimo zagrożenia umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej, dzieci pozostały pod opieką rodziców.	116	130

W 2024 roku pomocą asystentów objęto 166 rodzin. Z 68 rodzinami zakończono pracę, w tym z 36 rodzinami w związku z uzyskaniem zakładanych efektów, w przypadku pozostałych, z uwagi na brak współpracy ze strony rodzin, bądź innych przyczyn. Ponadto w stosunku do 33 rodzin asystenci rodziny prowadzili monitoring po zakończeniu pracy z rodziną, w pozostałych rodzinach prowadzenie monitoringu nie było możliwe (np. przeprowadzka poza teren miasta) lub nie było zasadne. Pracownicy socjalni również monitorowali sytuację rodzin korzystających ze wsparcia tut. Ośrodka. Z powyższej tabeli wynika także, że w stosunku do 2023 roku wzrosła liczba rodzin wymagających wsparcia asystentów rodzin. Znaczna większość rodzin kierowana była do asystentury przez pracowników socjalnych, którzy zdiagnozowali trudności w wypełnianiu funkcji rodzicielskiej u rodziców. Ponad 70 rodzin zostało skierowanych do nawiązania współpracy z asystentem rodziny przez Sąd. Pomimo zakładanych efektów w planie pracy z rodziną, zauważa się znaczny ich spadek, gdyż wynika to ze zmiany specyfiki problemów, z którymi rodziny zostają skierowane do asystentury. Należy podkreślić, że do asystentury rodzinnej obecnie kierowana jest znacznie większa liczba rodzin wieloprogowych, które często nie posiadają prawidłowych wzorców rodzinnych, ani społecznych, z wieloletnimi bądź wielopokoleniowymi zaniedbaniami, doświadczonych traumami, negatywnymi przeżyciami, posiadające niepełnosprawności i choroby psychiczne ograniczające ich możliwości samodzielnego funkcjonowania. Duża część rodzin boryka się z problemami uzależnień oraz zjawiskiem przemocy w rodzinie. Ponadto wzrosła liczba dzieci wykazujących problemy psychiczne i emocjonalne. Wobec powyższego wspieranie rodziny jest procesem długofalowym, wymagającym wdrażania wielu działań na rzecz udzielenia efektywnej pomocy i wsparcia jej członkom. Najważniejszym aspektem jest jednak postawa członków rodziny wobec współpracy z asystentem rodziny. Większość rodzin otwiera się na pracę z asystentami rodziny i podejmuje wyzwanie jakim jest zmiana dotychczasowego trybu życia i nawyków życiowych, co skutkuje pozostaniem dzieci pod opieką rodziców biologicznych (w 2023 r. w 116 rodzinach, a w 2024 r. w 130 rodzinach, pomimo zagrożenia umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej, dzieci pozostały pod opieką rodziców, w pozostałych 36 rodzinach sytuacja rodzinna stabilizowała się, bądź rodziny biologiczne starały się o powrót dzieci pod ich opiekę). Niemniej jednak część rodzin przyjmuje postawę oporu wobec pracy nad poprawą swojego funkcjonowania, ukrywa swoje problemy bądź zaprzecza ich istnieniu, neguje wtedy wszelkie proponowane formy pomocy. W tych rodzinach praca asystenta rodziny często kończy się brakiem osiągnięcia założonych efektów i w konsekwencji umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej (w 2024 r. w przypadku 11 rodzin konieczne było umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej). W okresie sprawozdawczym pracownicy socjalni i asystenci rodziny kierowali rodziny do poradnictwa specjalistycznego Działu Pieczy Zastępczej oraz innych placówek udzielających pomocy psychologicznej i prawnej – pracownicy socjalni skierowali 47 rodziny, natomiast asystenci 180. Ponadto 109 rodziców biologicznych zostało objętych wsparciem podnoszącym ich kompetencje opiekuńczo-wychowawcze poprzez udział w szkoleniach. Usługami dla rodzin z dziećmi, w tym usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi w roku 2024 objęto 1 rodzinę z dziećmi.

2. Poradnictwo specjalistyczne

W ramach prowadzonego poradnictwa udzielano pomocy psychologicznej zarówno dla klientów tut. Ośrodka jak i pozostałych mieszkańców Miasta Bielska-Białej. Do zadań specjalistów należy między innymi:

- 1) Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych dostępu do specjalistycznego poradnictwa (udzielono 1732 porady, w tym porady dot. problemów rodzinnych i porady w kwestiach opiekuńczo-wychowawczych).
- 2) Pomoc dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w formie terapii i konsultacji (dla 62 rodzin).

- 3) Organizowanie dla rodzin spotkań w ramach grup wsparcia – w 2024 roku nie zorganizowano grupy wsparcia dla rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych z uwagi na małe zainteresowanie rodzin tą formą wsparcia, natomiast utworzono grupę wsparcia dla rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka. Ponadto rodziny zastępcze spokrewnione i niezawodowe chętnie korzystały z wsparcia w formie indywidualnych superwizji.
- 4) Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci, dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz rodziców biologicznych dzieci objętych pieczą zastępczą. Z poradnictwa psychologicznego skorzystało 101 rodzin zastępczych, 24 dzieci umieszczonych w pieczy oraz 3 rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy.
- 5) Zapewnienie pomocy prawnej w szczególności z zakresu prawa rodzinnego dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka- wsparciem objęto 22 rodziny, niektóre ze wsparcia skorzystały kilkakrotnie.

Ponadto udzielono pomocy psychologicznej dla 18 osób z syndromem Dorosłego Dziecka Alkoholika. Ogółem pomocą objęto 371 osób w tym 131, to osoby skierowane przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Tabela II. Informacje statystyczne dotyczące poradnictwa specjalistycznego udzielanego przez Dział Pieczy Zastępczej na dzień 31 grudnia 2024 roku:

L.p.	Wyszczególnienie	Ogółem	
		2023	2024
1.	Liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym	197	194
2.	Liczba dzieci objętych wsparciem psychologicznym	64	45
3.	Liczba udzielonych porad	2164	1567

Z powyższej tabeli wynika, iż w 2024 roku liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym utrzymuje się na bardzo podobnym poziomie jak w roku poprzednim. Zauważyć należy, iż w 2023 roku więcej dzieci objętych było wsparciem specjalistycznym, niż w ubiegłym roku. Różnica ta wynika z ciągłości procesów psychologiczno-pedagogicznych rozpoczętych w 2023 roku. Spadek liczby udzielonych porad przez specjalistów poradnictwa, głównie dotyczy drugiego półrocza i wynika ze zmian organizacyjno-kadrowych wśród części pracowników zespołu.

Zgodnie z art. 42w/w ustawy, kandydaci na rodzinę zastępczą muszą posiadać opinię o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej wystawioną przez psychologa posiadającego co najmniej dwuletnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym. Opinię psychologiczną zgodnie z art. 46 w/w ustawy muszą także przedłożyć raz na dwa lata rodziny zastępcze pełniące już swą funkcję. Zatem zarówno kandydaci na rodziny zastępcze jak i rodziny zastępcze kierowane są przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej do psychologa poradnictwa specjalistycznego w celu uzyskania opinii psychologicznej. W 2024 roku sporządzonych zostało 73 opinii (w 2023 roku było to 70 opinii) dotyczących rodzin zastępczych i 19 dotyczących kandydatów na rodzinę zastępczą (w 2023 roku były to 31 opinii). Zauważa się spadek wydanych opinii dotyczących kandydatów na rodziny zastępcze, dlatego też tutaj Ośrodek prowadzi intensywne działania promocyjno- marketingowe kampanii „Podziel się domem”. W ubiegłym roku odbyło się 450 posiedzenia Zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej w których uczestniczył psycholog.

Specjaliści przyjmują klientów kierowanych przez pracowników Ośrodka, ale także mieszkańców miasta poszukujących pomocy psychologicznej, w 2024 roku przyjęto 156 osób (w roku 2023 było to 127 osób). Często osoby do specjalistów kierowane są przez kuratorów sądowych, pedagogów ze szkół, lekarzy rodzinnych i inne instytucje.

3. Placówki Wsparcia Dziennego

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego. W ramach wsparcia rodziny na terenie Miasta Bielska-Białej funkcjonuje 14 placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży. Placówki wsparcia dziennego od wielu lat są powierzone do prowadzenia przez organizację pozarządową.

Zgodnie z Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej placówki wsparcia dziennego zapewniają dziecku:

- 1) Opiekę i wychowanie.
- 2) Pomoc w nauce.
- 3) Organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań.

Ponadto placówki wsparcia dziennego prowadzone w formie specjalistycznej w szczególności:

- 1) Organizują zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne.
- 2) Realizują indywidualny program korekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię.

Działania w ramach pracy podwórkowej - streetworkingu skierowane są szczególnie do tych młodych, którzy często są wykluczani i niezauważani w systemie wsparcia lub z różnych powodów z niego wypadają.

Liczba miejsc we wszystkich typach placówek wynosi 459.

W 2024 roku zadanie realizowane było przez Stowarzyszenie „Hajstra”, Charytatywne Stowarzyszenie Opiekuńczo- Wychowawcze „Ignis” oraz Towarzystwo Psychoprofilaktyczne oddz. Bielsko-Biała. Jedenaście placówek działa w formie opiekuńczej, dwie placówki w formie specjalistycznej, jedna placówka prowadzona jest w formie pracy podwórkowej.

Tabela III. Informacje statystyczne dotyczące placówek wsparcia dziennego działających na terenie Miasta Bielska-Białej w 2024 roku:

L.p.	Wyszczególnienie	Ogółem	W tym placówek / w placówkach prowadzonych przez inne podmioty niż gmina
1.	Liczba placówek wsparcia dziennego, w tym prowadzone w formie:	14	14
1.1.	<i>opiekuńczej</i>	<i>11</i>	<i>11</i>
1.2.	<i>Specjalistycznej (socjoterapeutycznej)</i>	<i>2</i>	<i>2</i>
1.3.	<i>pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę</i>	<i>1</i>	<i>1</i>
2.	Liczba miejsc	459	459
3.	Przeciętna liczba umieszczonych dzieci	354	354
4.	Wydatki z budżetu Gminy	4 848 000 zł	4 848 000 zł

Wykazaną w tabeli przeciętną liczbę umieszczonych dzieci obliczono, dzieląc sumę liczby dzieci umieszczonych w poszczególnych dniach okresu sprawozdawczego przez liczbę dni funkcjonowania placówki w okresie sprawozdawczym, podając z dokładnością do jednej osoby. Natomiast w ramach wydatków wskazano wydatki bieżące.

Towarzystwo Psychoprofilaktyczne Oddział Bielsko-Biała z siedzibą w Bielsku-Białej ul. Wzgórze 19 prowadzi trzy placówki tj.:

- placówkę wsparcia dziennego w formie opiekuńczej „*Ulica Kreatywna - Klub*” placówka dla 20 osób, na ul. Komorowickiej 122 w Bielsku-Białej,
- placówkę wsparcia dziennego w formie opiekuńczej „*Sixt Wam*” dla 30 osób, na ul. Adama Mickiewicza 24 w Bielsku-Białej
- placówkę wsparcia dziennego prowadzoną w formie pracy podwórkowej „*Ulica Kreatywna*” dla 84 osób.

Stowarzyszenie Hajstra z siedzibą w Bielsku-Białej, ul. Hajduczka 16 prowadzi 10 placówek w tym: 9 w formie opiekuńczej:

- Klub Młodzieżowy „Nad Dachami” ul. Jana III Sobieskiego 6, placówka z 25 miejscami,
 - Świetlica „Nad Stawami”, ul. Stawowa 29, placówka z 25 miejscami,
 - Świetlica „Jutrzenka”, ul. Jutrzenki 22, placówka z 35 miejscami,
 - Świetlica „Iskierka”, ul. Wapienna 44, placówka z 25 miejscami,
 - Świetlica „Ster”, ul. Sternicza 8A, placówka z 25 miejscami,
 - Świetlica „W Dolinie Wapienicy”, ul. Jaskrowa 11, placówka z 35 miejscami,
 - Świetlica „Fabryka Marzeń, ul. Legionów 9, placówka z 20 miejscami,
 - Świetlica „Pod Aniołami”, ul. Jana Chrzciciela 22; placówka z 30 miejscami,
 - Świetlica „Zakątek Uśmiechu” ul. Piotra Skargi 4, placówka z 35 miejscami,
- oraz jedną w formie specjalistycznej:
- Świetlica „Kraina Narnii”, ul. Władysława Reymonta 5, placówka z 30 miejscami.

Charytatywne Stowarzyszenie Opiekuncho – Wychowawcze „Ignis” z siedzibą w Barwałdzie Średnim 136, prowadzące placówkę wsparcia dziennego „Ignis” w formie specjalistycznej dla 40 podopiecznych.

Wszystkie placówki wsparcia dziennego swoją działalnością wspierają rodziny, w szczególności przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuncho - wychowawczych poprzez objęcie dzieci i młodzieży dodatkową opieką i wychowaniem, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową. Zajęcia organizowane przez wyspecjalizowaną kadrę pedagogów, psychologów, logopedów, psychotraumatologów umożliwiają podopiecznym w racjonalny sposób wykorzystanie czasu wolnego, rozwój ich zdolności i umiejętności, zmniejszenie niedożywienia, nadrabianie zaległości szkolnych poprzez pomoc w nauce, udział w zajęciach kompensacyjno - korekcyjnych, wyrabianie umiejętności życiowych, kompetencji społecznych oraz nawyków higieniczno – zdrowotnych. Udział podopiecznych w realizacji programów profilaktycznych przyczynia się do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Osoby zatrudnione w placówkach wsparcia dziennego na bieżąco rozmawiają z rodzicami na temat oferty placówek udzielających szeroko rozumianej pomocy specjalistycznej. W związku powyższym w roku 2024 zostało wydanych 21 skierowań do poradnictwa specjalistycznego. Ze wsparcia i pomocy psychologicznej i pedagogicznej w placówkach wsparcia dziennego skorzystało 259 rodziców oraz 611 podopiecznych. W trzech placówkach (1 opiekuncho i 2 specjalistycznych) były prowadzone zajęcia logopedyczne, z których skorzystało 75 podopiecznych.

Placówki wsparcia dziennego zorganizowały i przeprowadziły 33 warsztaty, w których uczestniczyło 571 osób. Tematami warsztatów było min.:

- podnoszenie kompetencji wychowawczych,
- budowanie właściwych relacji rówieśniczych i w rodzinie,
- komunikacja interpersonalna,
- rodzeństwo,
- zagrożenia w cyberprzestrzeni,
- uzależnienia,
- zdrowe odżywianie i inne.

Ponadto rodziny podopiecznych zapraszane są do uczestnictwa w ważnych wydarzeniach oraz imprezach okolicznościowych tj. dzień matki, babci, dzień dziadka, spotkania świąteczne, przedstawienia teatralne, wystawy prac. Ponadto rodziny i bliscy na bieżąco angażują się w życie placówek (pomoc w drobnych remontach).

W 2024 roku w ramach działań animacyjnych Towarzystwo Psychoprofilaktyczne prowadziło placówkę wsparcia dziennego w formie pracy podwórkowej „Ulica Kreatywna” oraz placówkę opiekuncho „Sixt Wam” w ramach , których prowadzone były animacje podwórkowe oraz praca podwórkowa. Stowarzyszenie Hajstra działaniami animacyjnymi wspierało swoich podopiecznych oraz dzieci i młodzież z całego miasta. W działaniach animacyjnych i podwórkowych udział wzięło 1133 osoby.

W placówkach zrealizowano 2 rekomendowane programy profilaktyczne:

1. „Spójrz inaczej”
2. „Przyjaciel Zippiego”

Ponadto realizowano nierekomendowany program „Kids Skills”, którego celem jest rozwijanie odporności psychicznej a także wzmacnianie umiejętności i sprawczości u dzieci i młodzieży. W ramach realizacji w/w programów odbyły się 184 spotkania warsztatowe.

Placówki Wsparcia Dziennego prowadzą monitoring sytuacji dziecka z rodzin zagrożonych kryzysem poprzez:

- rozmowy z rodzicami i opiekunami dzieci,
- współpracę z pedagogami, psychologami i wychowawcami w szkołach i innych placówkach oświatowych,
- współpracę z pracownikami Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w tym asystentami rodziny,
- współpracę z kuratorami, policją,
- monitorują sytuacje po zakończeniu procedury Niebieskiej Karty,

W 2024 roku monitorowano 229 rodzin.

Placówki wsparcia dziennego w 2024 roku podjęły 80 działań w ramach współpracy ze środowiskiem lokalnym i organizacjami pozarządowymi.

Pracownicy systematycznie podnoszą swoje kompetencje przez udział w szkoleniach, których w 2024 roku odbyło się 15 i w których wzięło udział 47 osób, odbyło się również 26 spotkań superwizyjnych dla wychowawców i psychologów.

II. ORGANIZACJA PIECZY ZASTĘPCZEJ.

W przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców biologicznych powiat zobowiązany jest zorganizować pieczę zastępczą.

Organizacja pieczy zastępczej zapewnia pracę z rodziną umożliwiając powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym. Ponadto przygotowuje dziecko do godnego i samodzielnego życia, pokonywania trudności życiowych, nawiązywania właściwych relacji i kontaktów z rodziną i otoczeniem.

Art. 76 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej do którego należy:

- 1) Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
- 2) Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do pełnienia pieczy zastępczej.
- 3) Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
- 4) Zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka.
- 5) Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie zaświadczeń ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.
- 6) Zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby.
- 7) Zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych.
- 8) Organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy.
- 9) Współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowymi centrami pomocy rodzinie i ośrodkami pomocy społecznej z całego kraju, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.
- 10) Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
- 11) Zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego.
- 12) Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej.
- 13) Prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą.

- 14) Przeprowadzanie badań psychologicznych i pedagogicznych oraz analiz dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
- 15) Zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego.
- 16) Zapewnienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji.
- 17) Przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy.
- 18) Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających.
- 19) Organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.
- 20) Wprowadzanie danych do rejestru, o którym mowa w art. 38d ust.1, ich aktualizacja i usuwanie.

Ponadto Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje pozostałe zadania powiatu z zakresu pieczy zastępczej, tj.:

- 1) Organizuje szeroko rozumiane wsparcie osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze.
- 2) Ustala uprawnienia i realizuje świadczenia pieniężne dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w naszym mieście.
- 3) Ustala uprawnienia i realizuje pomoc finansową osobom usamodzielnionym po opuszczeniu rodziny zastępczej lub placówki opiekuńczo-wychowawczej.
- 4) Realizuje zadania wynikające z rządowych programów wspierania systemu pieczy zastępczej (wnioski konkursowe).
- 5) Sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu pieczy zastępczej.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej piecza zastępcza realizowana jest w dwóch formach:

- 1) rodzinnej,
- 2) instytucjonalnej.

Pieczka zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Jest formą czasowej opieki nad dzieckiem i winna trwać do chwili rozwiązania problemów w rodzinie biologicznej, będących przyczyną umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej.

1. Rodzinna piecza zastępcza.

Umieszczenie dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu, lub w przypadku pilnej konieczności, na wniosek lub za zgodą rodziców dziecka, możliwe jest umieszczenie dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej, na podstawie umowy zawartej między rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka a starostą właściwym ze względu na miejsce zamieszkania tej rodziny lub miejsce prowadzenia rodzinnego domu dziecka. O zawartej umowie starosta zawiadamia niezwłocznie sąd.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- 1) rodzina zastępcza:
 - a) spokrewniona (tylko dziadkowie lub rodzeństwo),
 - b) niezawodowa,
 - c) zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna;

2) rodzinny dom dziecka.

Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, na ich wniosek, mogą być wspierane przez rodziny pomocowe, w szczególności w okresie czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka w związku z wypoczynkiem, pobytem w szpitalu, czy nieprzewidzianymi trudnościami lub zdarzeniem losowym.

Pełnienie funkcji rodziny zastępczej oraz prowadzenie rodzinnego domu dziecka może być powierzone osobom, które:

- dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej,
- nie są i nie były pozbawione władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest im ograniczona ani zawieszona,
- wypełniają obowiązek alimentacyjny – w przypadku, gdy taki obowiązek w stosunku do nich został ustalony,
- nie są ograniczone w zdolnościach do czynności prawnych,
- są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostanie potwierdzone:
 - a) zaświadczeniem lekarskim o stanie zdrowia wystawionym przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej oraz
 - b) opinią o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka wystawioną przez psychologa,
- przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- zapewnią odpowiednie warunki mieszkaniowe i bytowe dziecku,
- nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo i nie figurują w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym,
- co najmniej jedna osoba tworząca rodzinę zastępczą posiada stałe źródło dochodów – dotyczy rodzin niezawodowych.

Rodzina zastępcza oraz rodzinny dom dziecka zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie, a w szczególności są zobowiązani do:

- 1) Traktowania dziecka w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej.
- 2) Zapewnienia dziecku dostępu do przysługujących świadczeń zdrowotnych.
- 3) Zapewnienia kształcenia, wyrównywania braków rozwojowych i szkolnych.
- 4) Zapewnienia rozwoju uzdolnień i zainteresowań.
- 5) Zaspokojenia jego potrzeb emocjonalnych, bytowych, rozwojowych, społecznych oraz religijnych.
- 6) Zapewnienia ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka.
- 7) Umożliwienia kontaktu z rodzicami i innymi osobami bliskimi.

Tabela I. Informacje statystyczne na temat rodzinnej pieczy zastępczej w Bielsku-Białej na dzień 31 grudnia 2023 oraz na dzień 31 grudnia 2024 roku:

L.p.	Wyszczególnienie	Ogółem	
		2023	2024
1.	Rodziny zastępcze spokrewnione, w tym:	136	133
1.1.	<i>z jednym dzieckiem</i>	107	108
1.2.	<i>z dwojgiem dzieci</i>	22	18
1.3.	<i>z trojgiem i więcej dzieci</i>	7	7
2.	Rodziny zastępcze niezawodowe, w tym:	56	57
2.1.	<i>z jednym dzieckiem</i>	50	51
2.2.	<i>z dwojgiem dzieci</i>	5	4
2.3.	<i>z trojgiem dzieci</i>	1	2
2.4.	<i>z czworgiem i więcej dzieci</i>	-	-
3.	Rodziny zastępcze zawodowe, w tym:	11	12
3.1.	<i>z jednym dzieckiem</i>	2	2
3.2.	<i>z dwojgiem dzieci</i>	6	7
3.3.	<i>z trojgiem dzieci</i>	3	2
3.4.	<i>z czworgiem i więcej dzieci</i>	-	1
4.	Rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne, w tym:	2	2
4.1.	<i>z jednym dzieckiem</i>	1	1
4.2.	<i>z dwojgiem dzieci</i>	-	-
4.3.	<i>z trojgiem dzieci</i>	1	1
4.4.	<i>z czworgiem i więcej dzieci</i>	-	-
5.	Rodziny zastępcze zawodowe o charakterze pogotowia rodzinnego	1	1
5.1.	<i>z jednym dzieckiem</i>	-	-
5.2.	<i>z dwojgiem dzieci</i>	-	-
5.3.	<i>z trojgiem dzieci i więcej</i>	1	1
6.	Rodziny zastępcze - wszystkie typy	206	205
7.	Rodzinne domy dziecka, w tym:	5	3
7.1.	<i>z czworgiem dzieci</i>	3	2
7.2.	<i>z pięciorgiem dzieci</i>	2	-
7.3.	<i>z sześciorgiem i więcej dzieci</i>	-	1

Powyższe dane wskazują, iż liczba rodzin zastępczych w roku 2024 jest na bardzo podobnym poziomie jak w roku 2023. Na dzień 31.12.2024 roku w Bielsku-Białej funkcjonowało 205 rodzin zastępczych i 3 rodzinne domy dziecka, w których wychowywało się łącznie 280 dzieci, natomiast na koniec 2023 roku były to 206 rodzin zastępczych i 5 rodzinnych domów dziecka, w których wychowywało się łącznie 289 dzieci. Na przestrzeni roku z jedną z rodzin zastępczych zawodowych rozwiązano umowę z uwagi na niespełnianie warunków określonych w art. 42 ustawy. Ponadto dwa rodzinne domy dziecka, które pełniły swoją funkcję przez wiele lat zawnioskowały o zmianę umowy i zostały przekształcone w rodziny zastępcze zawodowe.

1.1 Świadczenia finansowe na rzecz dzieci przebywających w rodzinach zastępczych oraz rodzinnych domach dziecka.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka, na każde umieszczone dziecko Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje świadczenie na pokrycie kosztów jego utrzymania, w kwocie nie niższej niż:

- 1) od 1 czerwca 2023 do 31 maja 2024 roku 899 zł miesięcznie, od 1 czerwca 2024 roku 1002 zł miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej;
- 2) od 1 czerwca 2023 do 31 maja 2024 roku 1361 zł miesięcznie, od 1 czerwca 2024 roku 1517 zł miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej niezawodowej, zawodowej lub rodzinnym domu dziecka.

Ponadto rodzinom zastępczym oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności wypłacany jest dodatek nie niższy niż kwota 274 zł miesięcznie do 31 maja 2024 roku a od 1 czerwca 2024 roku w wysokości nie niższej niż 306 zł miesięcznie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania tego dziecka. W 2024 roku dodatek był wypłacany dla 57 dzieci posiadających orzeczenie o niepełnosprawności.

Oprócz wymienionych świadczeń obligatoryjnych na rzecz dzieci przebywających w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizował świadczenia fakultatywne, tj.:

- dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka (dla 126 dzieci), do wysokości kosztu wypoczynku, nie więcej niż 1000 zł jeden raz w roku,
- świadczenia na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka – jednorazowo dla każdego nowo przyjętego dziecka do rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka (dla 23 dzieci), do wysokości 800 zł w zależności od zgłaszanych potrzeb,
- świadczenia na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki – jednorazowo lub okresowo w roku 2024 nie przyznano takiego świadczenia.

Dodatkową formę wsparcia (obligatoryjnego) dla prowadzących rodzinne domy dziecka, (fakultatywnego) dla rodzin zawodowych i niezawodowych stanowiła pomoc pieniężna na wydatki mieszkaniowe. Zakres tej pomocy obejmował koszty czynszu, opłatę za energię, gaz, opał, wodę, ogrzewanie mieszkań, abonament telewizyjny i radiowy, usługi telekomunikacyjne, odbiór nieczystości oraz bieżącą konserwację. Z tej formy wsparcia korzystało pięć a następnie trzy rodzinne domy dziecka, trzynaście a następnie piętnaście rodzin zastępczych zawodowych (łącznie koszt: 202 224 zł). Ponadto trzy rodzinne domy dziecka oraz dwanaście rodzin zastępczych zawodowych, w związku ze zgłaszanymi potrzebami w zakresie konieczności przeprowadzenia remontu w lokalu mieszkalnym w 2024 roku otrzymało jednorazową pomocą finansową na ten cel (łącznie koszt: 161 715 zł).

Osoby pełniące funkcje rodziny zastępczej zawodowej oraz osoby prowadzące rodzinne domy dziecka otrzymują z tego tytułu comiesięczne wynagrodzenie, które nie może być niższe niż kwota 4 100 zł. dla rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka i 5084 zł. dla rodziny zastępczej zawodowej o charakterze pogotowia rodzinnego. Od 1 czerwca 2024 roku wszystkie rodziny zastępcze zawodowe i rodzinne domy dziecka otrzymały podwyżkę wynagrodzenia, zgodnie z art. 86 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Wynagrodzenia w rodzinach zastępczych zawodowych i rodzinnych domach dziecka wynosiły od 4 567,40 zł do 5 418,50 zł miesięcznie w zależności od typu rodziny, rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego otrzymywała wynagrodzenia 5 663,58 zł. Dodatkowo w rodzinnych domach dziecka w sytuacji przyjęcia do rodziny od 6 dziecka rodzina otrzymuje zwiększone wynagrodzenie o kwotę 200 zł brutto na każde dziecko. Ponadto w rodzinnych domach dziecka oraz w rodzinach zawodowych zatrudniono osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich, w 2024 roku

zatrudnionych było 14 osób do pomocy, a ich wynagrodzenie warunkowane było liczbą godzin pracy w miesiącu (koszt 1 godziny do 30.06.2024 roku wynosił 27,70 zł a od 1.07.2024 roku wynosił 28,10 zł).

W 2024 roku dzieci z rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka w dalszym ciągu korzystały ze sprzętu komputerowego i audiowizualnego otrzymanego w ramach projektu pn: „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19”. Na podstawie umów użyczenia zawieranych z opiekunami zastępczymi od października 2020 roku wychowankowie mogą realizować zadania edukacyjne korzystając z laptopów z oprogramowaniem, drukarek oraz zestawów do zdalnej nauki. Łącznie do 31 grudnia 2024 roku z powyższego wsparcia skorzystało 139 dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej.

Tabela II. Struktura wydatków na rzecz dzieci przebywających w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka wraz z kosztami na rzecz prowadzących rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka w 2023 i 2024 roku i wydatkami na szkolenia w zakresie pieczy zastępczej:

L.p.	Wyszczególnienie	Koszt		Liczba osób	
		2023	2024	2023	2024
1.	Rodzinna piecza zastępcza – udzielone świadczenia, w tym:				
1.1.	<i>Świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonego dziecka</i>	3 527 824	3 942 103	330	320
1.2.	<i>Dodatek z tytułu niepełnosprawności dziecka</i>	142 095	172 816	53	57
1.3.	<i>Świadczenie jednorazowe na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka</i>	25 807	19 066	33	23
1.4.	<i>Dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania</i>	95 808	116 199	105	126
1.5.	<i>Środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego</i>	178 506	202 242	18	18
1.6.	<i>Świadczenie na pokrycie kosztów przeprowadzenia niezbędnego remontu</i>	135 128	161 715	14	15
1.7.	<i>Świadczenia na sfinansowanie wydatków związanych z innymi zdarzeniami mającymi wpływ na jakość sprawowanej opieki – jednorazowe</i>	800	-	1	-
1.8.	<i>Świadczenie na pokrycie innych niezbędnych i nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem dziecka lub funkcjonowaniem rodzinnego domu dziecka</i>	7 850	6 000	4	3
2.	Rodzinna piecza zastępcza – wynagrodzenia wraz z pochodnymi, w tym:				
2.1.	<i>Wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych</i>	782 879	954 070	14	14/16
2.2.	<i>Wynagrodzenia dla osób prowadzących rodzinny dom dziecka</i>	342 107	333 833	5	5/3
2.3.	<i>Wynagrodzenia dla zleceńbiorców oraz osób zatrudnionych w rodzinnych domu dziecka, w rodzinach zastępczych zawodowych</i>	337 696	483 265	13	14
2.4.	<i>Wynagrodzenia rodzin pomocowych</i>	6 617	11 248	13	16
3.	Szkolenia w zakresie pieczy zastępczej	32 216	34 090	127	119
Ogółem		5 615 606	6 436 647	-	-

Powyższa tabela przedstawia wydatki na rodzinną pieczę zastępczą, suma wydatków w 2024 roku znacznie wzrosła w stosunku do 2023 roku. Od roku 2017 obserwuje się wzrost wydatków w obszarze wynagrodzeń szczególnie dla osób świadczących usługi w rodzinach zastępczych zawodowych i rodzinnych domach dziecka. Powyższe wynika z faktu, że rodziny zastępcze zawodowe i rodzinne domy dziecka z uwagi na liczne trudności związane z wychowaniem dzieci potrzebują większego wsparcia osób do pomocy przy opiece nad dziećmi i pracach gospodarskich. Wzrosły również wydatki na wynagrodzenia dla rodzin zawodowych i rodzinnych domów dziecka, co wiąże się z podwyżką wynagrodzeń od czerwca 2024 roku w związku ze zmianą ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Wprawdzie w 2024 roku mniej dzieci przebywało w rodzinach zastępczych niż w roku 2023 jednakże znacząco wzrosły wydatki na udzielone świadczenia rodzinom z uwagi na waloryzację świadczeń dla rodzin od dnia 1 czerwca 2024 roku.

1.2 Pokrywanie kosztów utrzymania dzieci z terenu powiatu umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie innego powiatu.

Tabela III. Ilość dzieci z Bielska-Białej przebywających w rodzinach zastępczych w innych powiatach i ilość dzieci z innych powiatów przebywająca w rodzinach zastępczych na terenie Bielska-Białej oraz struktura wydatków i dochodów.

L.p.	Wyszczególnienie	Nowe umieszczenia w 2024 roku	Ogółem wszystkie		Poniesione wydatki	
			2023	2024	2023	2024
1.	<i>Ilość dzieci pochodzących z Miasta Bielska-Białej umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów</i>	15	70	71	993 295	1 197 899
	Wyszczególnienie	Nowe umieszczenia w 2024 roku	Ogółem wszystkie		Osiągnięte dochody	
			2023	2024	2023	2024
2.	<i>Ilość dzieci pochodzących z innych powiatów a umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie Miasta Bielska-Białej</i>	6	45	45	723 760	918 325

Powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi wydatki na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka, na podstawie wcześniej zawartych porozumień. W okresie sprawozdawczym 45 dzieci z innych powiatów przebywało w rodzinach zastępczych zamieszkałych w Bielsku-Białej i w ciągu okresu sprawozdawczego 6 dzieci pochodzących z innego powiatu zostało umieszczonych w rodzinach zastępczych zamieszkałych w Bielsku-Białej. Natomiast w roku 2024 – 71 dzieci pochodzących z Bielska-Białej przebywało w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów, a 15 dzieci z Bielska-Białej zostało umieszczonych w rodzinach zastępczych zamieszkałych na terenie innych powiatów. Wydatki jakie Miasto Bielsko – Biała poniosło w 2024 roku w związku z pobytem dzieci z Miasta Bielska – Białej w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów wynosiły 1 197 889 zł, natomiast dochody, które wpłynęły do Bielska-Białej z innych powiatów wyniosły 918 325 zł.

1.3 Organizowanie pomocy i wsparcia na rzecz dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą – zadania koordynatora pieczy zastępczej.

Niezależnie od świadczeń finansowych realizowanych na rzecz dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej oraz na rzecz osób sprawujących pieczę zastępczą, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje szereg form pomocy i wsparcia pozafinansowego na rzecz rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka.

W Dziale Pieczy Zastępczej zatrudnionych jest trzynastu koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, którzy w 2024 roku zapewniali pomoc i wsparcie dla 233 rodzin zastępczych - każda rodzina zastępcza ma przydzielonego koordynatora. W Tabeli I została podana liczba rodzin zastępczych według stanu na dzień 31.12.2023 roku i jest ona niższa, natomiast liczba 233 rodzin zastępczych obejmuje wszystkie rodziny zastępcze z którymi pracowali koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej przez cały 2024 rok (niektóre rodziny w ciągu roku zostały rozwiązane lub dzieci usamodzielniały się).

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej udzielali pomocy rodzinom zastępczym w pełnionej przez nich funkcji, na podstawie diagnozy potrzeb dziecka i rodziny zastępczej, według planu pomocy. Przy współpracy ze specjalistami w 2024 roku zorganizowano dla rodzin zastępczych następujące formy pomocy:

- specjalistyczne poradnictwo dla 101 rodzin zastępczych i kandydatów na rodziny zastępcze (łącznie dla 168 osób),
- pomoc psychologiczną dla 24 dzieci z rodzin zastępczych,

Ponadto koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej przeprowadzali okresową ocenę sytuacji dziecka w rodzinie zastępczej – w okresach co 3 miesiące (w przypadku dzieci w wieku do 3 lat) oraz w okresach - co 6 miesięcy (w przypadku dzieci w wieku od 3 do 18 roku życia). W 2024 roku przeprowadzono 455 ocen (2023 roku-479).

Na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, okresowej oceny sytuacji dziecka dokonuje się na posiedzeniu z udziałem: rodziny zastępczej, pedagoga, psychologa, właściwego asystenta rodziny, przedstawiciela ośrodka adopcyjnego, koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, rodziców dziecka (o ile nie zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej). Po dokonaniu oceny sytuacji dziecka Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej formułuje na piśmie opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, a następnie przekazuje ją do sądu.

W okresie sprawozdawczym odbyły się 450 posiedzenia Zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej (w 2023 roku 469).

Ponadto przeprowadzane były oceny rodzin zastępczych funkcjonujących w naszym mieście pod względem ich predyspozycji do pełnienia powierzonej im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy (po upływie jednego roku od ostatniej oceny następnie nie rzadziej niż co 3 lata, a w przypadku rodzin zastępczych, które otrzymały wcześniej ocenę negatywną, po sześciu miesiącach od ostatniej oceny). W 2024 roku przeprowadzono 79 ocen rodzin zastępczych (w 2023 roku – 84), z tego 1 rodzina zastępcza otrzymała negatywną ocenę po raz pierwszy. Po otrzymaniu negatywnej oceny rodzina zastępcza została rozwiązana, dziecko zostało umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej, a następnie w rodzinie zastępczej niezawodowej, w której przebywa do nadal.

W 2024 roku prowadzone były również działania w zakresie uregulowania sytuacji prawnej dzieci przebywających w rodzinach zastępczych, w wyniku których 18 dzieci z uregulowaną sytuacją prawną zgłoszono do Ośrodka Adopcyjnego, celem rozpoczęcia procedury adopcyjnej (w 2023 – 31 dzieci). W wyniku tych działań w 2024 roku 5 dzieci zostało zaadoptowanych, natomiast decyzją Ośrodka Adopcyjnego orzeczono w stosunku do 10 dzieci pozostawienie w rodzinie zastępczej. Wobec 7 dzieci postępowania w Ośrodku Adopcyjnym toczą się nadal. Suma prowadzonych działań nie jest równoważna z liczbą 18 dzieci, gdyż niektóre postępowania trwają kilka lat.

Koordynatorzy pieczy zastępczej, działając na rzecz rodzin zastępczych współpracowali z sądem rodzinnym, kuratorami zawodowymi, szkołami, przedszkolami i żłobkami, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, lekarzami rodzinnymi oraz innymi instytucjami działającymi w obszarze pomocy dziecku.

Tabela IV. W tabeli przedstawiono liczbę dzieci, które zostały umieszczone w pieczy zastępczej wg form pieczy zastępczej.

L.p.	Wyszczególnienie	Liczba dzieci									
		ogółem		w rodzinach zastępczych spokrewnionych		w rodzinach zastępczych niezawodowych		w rodzinach zastępczych zawodowych		w rodzinnych domach dziecka	
		2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
1.	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w poszczególnych latach 2023 i 2024, w tym:	47	34	24	9	11	13	9	6	3	6
1.1.	z rodziny naturalnej	36	24	23	7	8	9	2	4	3	4
1.2.	z rodzinnej pieczy zastępczej	3	3	-	-	1	3	1	-	-	-
1.3.	z instytucjonalnej pieczy zastępczej	3	2	-	1	1	-	2	-	-	1
1.4.	Inne	6	5	1	1	1	1	4	2	-	1

Tabela V. W tabeli przedstawiono liczbę dzieci, które opuściły pieczę zastępczą oraz ich losy.

L.p.	Wyszczególnienie	Liczba dzieci									
		ogółem		z rodzin zastępczych spokrewnionych		z rodzin zastępczych niezawodowych		z rodzin zastępczych zawodowych		z rodzinnych domów dziecka	
		2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
1.	Dzieci do 18 roku życia, które opuściły rodzinną pieczę zastępczą w poszczególnych latach 2023 i 2024, w tym:	24	25	11	8	4	6	4	5	5	6
1.1.	powrócili do rodziny naturalnej	10	7	4	5	-	-	1	-	5	2
1.2.	zostały umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej	3	4	2	-	-	4	1	-	-	-
1.3.	zostały umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej	5	8	4	3	1	2	-	-	-	3
1.4.	zostały przysposobione	3	5	-	-	2	-	1	5	-	-
1.5.	zostały umieszczone w młodzieżowym ośrodku wychowawczym	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.6.	Inne	3	1	1	-	1	-	1	-	-	1

Z analizy danych przedstawionych w tabeli IV i V wynika, że liczba nowo umieszczonych dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w roku 2024 zmalała i wyniosła 34 dzieci, w 2023 roku było to 47 dzieci a w roku 2022-59 dzieci. Mniejsza liczba umieszczonych dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w 2024 roku

w stosunku do roku 2023 może wynikać z ustabilizowania się sytuacji po okresie pandemii. W roku 2022 po zniesieniu licznych ograniczeń, rozpoczęcia pracy w terenie służb społecznych miało miejsce wiele postępowań w sądzie w sprawie wydania zarządzeń względem dzieci i umieszczenia ich w pieczy zastępczej. W 2024 roku z pieczy instytucjonalnej umieszczono 2 dzieci w pieczy rodzinnej, co jest spadkiem w stosunku do roku 2022 kiedy to 6 dzieci i roku 2023 kiedy to 3 dzieci z pieczy instytucjonalnej zostało umieszczonych w pieczy rodzinnej. W 2024 roku 25 dzieci opuściło rodzinną pieczę zastępczą (w 2023 roku – 24 dzieci), z czego 7 dzieci powróciło do rodziny naturalnej (w 2021 roku-3 dzieci, w 2022 roku- 6, a w roku 2023- 10), a tylko 5 dzieci zostało przysposobionych (w 2014 roku – 16 dzieci, w 2015 roku- 10 dzieci, w 2016- 7 dzieci, w 2017- 6 dzieci, w 2018-8 dzieci, w 2019- 6 dzieci, w 2020-7 dzieci, w 2021-9 dzieci, w 2022- 13 dzieci, w 2023- 3 dzieci). Powyższe wskazuje, że liczba przysposobionych dzieci w ostatnich 2 latach znacząco zmalała w stosunku do lat ubiegłych, powyższe wynika z braku kandydatów na rodziny adopcyjne, szczególnie takich, którzy gotowi są na przyjęcie dziecka chorego z trudnościami rozwojowymi. Równocześnie nadal obserwuje się niewielką ilość decyzji sądu regulujących ostatecznie sytuację prawną dzieci.

1.4 Propagowanie rodzicielstwa zastępczego.

W 2024 roku Dział Pieczy Zastępczej kontynuował kampanię społeczną „Podziel się domem” we współpracy z Fundacją Grupa Kęty Dzieciom Podbeskidzia w ramach podpisanego przez Urząd Miasta w dniu 10 lutego 2021 roku listu intencyjnego, ponadto w dniu 16 maja 2024 roku pomiędzy tut. Ośrodkiem a Fundacją Grupa Kęty Dzieciom Podbeskidzia zostało zawarte porozumienie określające zasady współpracy.

W 2024 roku przeprowadzono następujące działania promujące rodzinną pieczę zastępczą:

- Wspólnie z Fundacją Grupa Kęty Dzieciom Podbeskidzia obsługiwano stronę www.podzielsiedmem.pl i związane z tym działania spójne z brand book kampanii,
- Fundacja Grupa Kęty Dzieciom Podbeskidzia przez cały 2024 rok wsparła 40 wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej i usamodzielnianych wychowanków w postaci dofinansowania do kursu prawa jazdy, korepetycji przedmiotowych oraz remontów i wyposażenia mieszkań,
- Podczas działań promocyjnych rozprowadzono ulotki, plakaty, balony z logo kampanii ufundowane przez Fundację,
- Na stronie internetowej Ośrodka umieszczono informacje wraz z plakatem promującym rodzicielstwo zastępcze,
- Na stronie FB Ośrodka na bieżąco umieszczano tematyczne artykuły, posty i bieżące wydarzenia związane z działalnością Działu Pieczy Zastępczej,
- Podczas szkolenia kadry dyrektorów placówek oświatowych w dniu 24 stycznia przedstawiono tematykę rodzicielstwa zastępczego,

- Dział Pieczy Zastępczej w ramach konkursu organizowanego przez Fundację EY z Warszawy ubiegał się o dofinansowanie działań w ramach promocji rodzicielstwa zastępczego, złożony wniosek został przez komisję rozpatrzony pozytywnie i w ramach otrzymanego dofinansowania od czerwca do grudnia 2024 roku po ulicach naszego miasta poruszały się dwa autobusy prezentujące kampanię „Podziel się domem” oraz na ul. Michałowicza w Bielsku-Białej został umieszczony tematyczny billboard, wyprodukowano i rozprowadzono 100 kalendarzy na rok 2025 oraz 100 płóciennych toreb z logo projektu,
- Dział Pieczy Zastępczej współpracował z Fundacją „Leśne Przebudzenie”, w ramach współpracy prowadzona była leśna edukacja dla dzieci z rodzin zastępczych, w dniach 20 stycznia, 11 maja, 28 września, koszt wydarzenia został pokryty przez Fundację Grupa Kęty Dzieciom Podbeskidzia,
- W dniu 21 lutego w siedzibie Bielskiego Stowarzyszenia Artystycznego „Teatr Grodzki” zawarto porozumienie o powstaniu „Sztamy”- Społecznego Zespołu Tworzącego Alternatywne Miejsca Aktywności, „Sztamę” tworzy 8 instytucji i organizacji min: Stowarzyszenie Hajstra, Towarzystwo Psychoprofilaktyczne, Śląski Ośrodek Fundacji Praesterno, Charytatywne Stowarzyszenie Opiekuńczo-Wychowawcze „Ignis”, Fundacja Rozwoju, Edukacji i Ekologii FREE, Urząd Miasta i Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, partnerstwo ma charakter wielostronny i stanowi połączenie wspólnych sił w działaniu na rzecz dzieci i ich rodzin organizacji i jednostek.
- Przez miesiąc kwiecień w Meloradio emitowany był wywiad na temat sytuacji rodzinnej pieczy zastępczej w Bielsku-Białej i promocji projektu „Podziel się domem”, natomiast 8 maja na portalu [beskidzka24](#) wyemitowano wywiad z rodziną zastępczą zawodową pt. „Rodzina (nie)zastąpiona! Chcieli adoptować dwójkę, wychowali siódmkę. To było mocniejsze od nas”.
- W dniu 9 czerwca został zorganizowany Piknik w ramach kampanii na rzecz rodzicielstwa zastępczego dla rodzin zastępczych i mieszkańców Bielska-Białej, piknik odbył się na terenie Ośrodka Sportowo-Szkoleniowego Rekord. Podczas pikniku prowadzony był punkt informacyjny na temat rodzicielstwa zastępczego. Podczas pikniku rodziny zastępcze zawodowe, rodzinne domy dziecka oraz osoby współpracujące z tut. Ośrodkiem na rzecz rozwoju pieczy zastępczej otrzymały statuetkę- Ptaszka Raniuszka, którą ufundowała Fundacja Grupa Kęty Dzieciom Podbeskidzia,
- Z okazji Dnia Dziecka został zorganizowany konkurs plastyczny skierowany do dzieci w rodzinach zastępczych pt: „Nasza planeta -jak o nią dbać”. W konkursie wzięło udział 92 dzieci. Rozstrzygnięcie konkursu i wręczenie nagród odbyło się w dniu 9 czerwca podczas pikniku, wszystkie prace dzieci zostały zaprezentowane na pikniku a nagrody dla dzieci ufundowała Fundacja Grupa Kęty Dzieciom Podbeskidzia. Następnie prace dzieci zostały wystawione w Ratuszu Miasta,
- Dział Pieczy Zastępczej brał udział w imprezach plenerowych podczas których promował rodzicielstwo zastępcze przez prowadzenie punktu informacyjno-edukacyjnego, rozprowadzał ulotki, gadżety, promował kampanię „Podziel się domem” w dniu 6 października podczas pikniku „Biegniemy z Mają” oraz 8 grudnia „Piknik z nadzieją” zorganizowany przez Ośrodek Terapeutyczny Nadzieja,
- Oznaczono pierwsze drzewo rodzicielstwa zastępczego w parku „Szósty zmysł” przy ul. Zielonej w Bielsku-Białej, na drzewie zawisła symboliczna budka lęgowa, a pod drzewem znajduje się tablica informująca o kampanii „Podziel się domem” z kodem QR odsyłającym do strony internetowej [www.podzielsiedmem.pl](#),
- W dniu 15 listopada uzyskano patronat Rzecznika Praw Dziecka dla projektu „Podziel się domem”,
- W dniu 25 listopada zorganizowano konferencję prasową pod patronatem Prezydenta Miasta w Urzędzie Miasta w Bielsku-Białej w ramach promocji rodzicielstwa zastępczego i projektu „Podziel się domem”,
- W ramach współpracy z klubem wolontariatu Liceum Ogólnokształcącego im. Mikołaja Kopernika uczniowie szkoły przygotowali 18 paczek z okazji Mikołaja dla dzieci w rodzinach zastępczych,
- 26 dzieci wychowywanych w rodzinach zastępczych wzięło udział w „Gwiazdce Dziecięcych Marzeń” zorganizowanej przez Fundację Grupa Kęty Dzieciom Podbeskidzia w Studio Filmów Rysunkowych,
- 12 grudnia Dział Pieczy Zastępczej zorganizował spotkanie świąteczne dla rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka, gościem honorowym spotkania był Prezydent Miasta Pan

Jarosław Klimaszewski, spotkanie odbyło się w Sali Sesyjnej Urzędu Miasta, w ramach podziękowań dla rodzin zastępczych Fundacja Grupa Kęty Dzieciom Podbeskidzia ufundowała kwiaty, a Ośrodki Wsparcia dla Osób Starszych tut. MOPS własnoręcznie przygotowały upominki w postaci świątecznych choinek,

- 13 grudnia w Magazynie Ratuszowym ukazał się artykuł pt: „Podziel się domem jak raniuszek”,
- Studio Filmów Rysunkowych przekazało na rzecz dzieci i rodzin zastępczych 100 biletów do kina i 50 na wystawę,
- Firma „Comarch” przekazała dla dzieci w rodzinach zastępczych bilety do kina Helios- 120 szt. Ponadto pracownicy firmy przekazali 9 bonów podarunkowych dla dzieci o wartości 50 zł każdy,
- Dział Pieczy Zastępczej zgłosił kandydatkę do konkursu „Przyjaciel rodziny” organizowanego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego- rodzina zawodowa specjalistyczna z Bielska-Białej uzyskała tytuł laureata,

1.5 Szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze i rodzin zastępczych.

W celu tworzenia lepszych warunków dla powstawania nowych rodzin zastępczych i poprawy funkcjonowania już istniejących rodzin zastępczych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zorganizował i sfinansował w 2024 roku następujące szkolenia:

- „Szkolenie kandydatów na niezawodowe rodziny zastępcze”- 8 spotkań - 52 godziny dydaktyczne, w którym uczestniczyło 11 osób (2 małżeństwa i 7 osób), koszt szkolenia 11 550 zł.
- Superwizję dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, odbyło się 9 spotkań po 4 godziny dydaktyczne, w superwizji wzięło udział 31 osób (rodzin zastępczych), koszt superwizji 7 560 zł.
- „Grupy Wsparcia” dla rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka, odbyło się 9 spotkań po 2 godziny, w których uczestniczyły 24 osoby, koszt szkolenia 6 300 zł.
- Elementy metody Kids` Skills i podejścia skoncentrowanego na rozwiązaniach, szkolenie dwudniowe odbyło się w 2 grupach, dla rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka oraz rodzin zastępczych niezawodowych i spokrewnionych, łącznie w szkoleniu wzięło udział 45 osób, koszt szkolenia wyniósł 13 020 zł,
- Na wniosek tut. Ośrodka Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna przeprowadziła szkolenie dla rodzin zastępczych na temat kryzysu wieku dojrzewania „ Jak wspierać nastolatka w doświadczanych trudnościach”, w szkoleniu wzięło udział 25 osób,

2 Instytucjonalna piecza zastępcza.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) placówki opiekuńczo-wychowawczej,
- 2) regionalnej placówki opiekuńczo-wychowawczej,
- 3) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Na terenie Miasta Bielska-Białej od 1 stycznia 2021 roku funkcjonuje 5 placówek opiekuńczo-wychowawczych: 4 placówki socjalizacyjno-interwencyjne oraz placówka dla młodzieży przygotowującej się do samodzielnego życia, w których przewidywane są łącznie 64 miejsca wraz z Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo- Wychowawczych w Bielsku-Białej:

- 1) Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 1- 14 miejsc,
- 2) Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 2 -14 miejsc,
- 3) Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 3- 14 miejsc,
- 4) Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 4- 10 miejsc,

5) Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 5 „Słoneczny Dom”- 12 miejsc.

2.1 Organizowanie opieki nad dzieckiem pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Dział Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej, zgodnie z postanowieniem Sądu, kieruje dzieci do odpowiednich placówek opiekuńczo-wychowawczych. Tabela VI prezentuje liczbę dzieci skierowanych do placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2022 – 2024.

Tabela VI. Ilość skierowań do Placówek Opiekuńczo- Wychowawczych wydanych w latach 2022-2024:

L.p.	Typ Placówki	Ilość wydanych skierowań w 2022 roku	Ilość wydanych skierowań w 2023 roku	Ilość wydanych skierowań w 2024 roku
1.	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 1- ul. Lompy 9/2	10	7	9
2.	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 2- ul. Lompy 9/3	3	5	4
3.	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 3- ul. Pocztowa 24/1	3	13	1
4.	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 4- ul. Pocztowa 24/1	9	2	0
5.	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 5- ul. Cygańska 12	0	0	1
	Razem:	25	27	15

Z analiz tabeli VI wynika, iż w roku 2022 i 2023 obserwowaliśmy podobny poziom umieszczeń dzieci w pieczy instytucjonalnej, (w 2016 - 24, w 2017 – 20, w 2018 -18, w 2019- 38, w 2020-19, w 2021-12). Natomiast w roku 2024 znacząco spadła liczba umieszczonych dzieci w pieczy instytucjonalnej i wyniosła 15. Jednakże w 2024 roku 4 dzieci mimo wydanego postanowienia sądu nie zostało umieszczonych w pieczy instytucjonalnej z uwagi na brak wolnych miejsc. Ponadto 9 dzieci w 2024 roku zostało przeniesionych między placówkami z uwagi na wiek i zbliżający się okres usamodzielnienia lub konieczność zmian związanych z wydawanymi nowymi postanowieniami sądu. Łącznie w 2024 roku w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywało 90 dzieci, (25 w POW nr 1, 22 w POW nr 2, 18 w POW nr 3, 11 w POW nr 4, 14w POW nr 5), a tylko 11 dzieci opuściło placówkę (4 - POW nr 1, 3- POW nr 2, 2- POW nr 3,1- POW nr 4, 1 - POW nr 5). Dwoje dzieci powróciło w 2024 roku do rodziny naturalnej, żadne dziecko nie trafiło do adopcji, troje dzieci zostało umieszczonych w rodzinach zastępczych a sześcioro usamodzielniało się. W roku 2019 w placówkach opiekuńczo- wychowawczych przebywało łącznie 107 dzieci, w 2020 roku łącznie 89 dzieci, w 2021 łącznie 71 dzieci, w roku 2022 łącznie 85 dzieci, a w roku 2023 łącznie 89 dzieci.

W 2024 roku do pieczy instytucjonalnej skierowano z uwagi na brak kandydatów na rodziny zastępcze 5 dzieci poniżej 10 roku życia. Czworo małoletnich zostało skierowanych z uwagi na brak kandydatów na rodzinę zastępczą, natomiast 1 dziecko pozostaje w placówce wraz z pełnoletnią matką wychowanką placówki. W 2024 roku piecza instytucjonalna objęła wsparciem 66 rodzin, których dzieci zostały umieszczone w placówce. 87 dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej objęto pomocą psychologiczną, terapeutyczną i wychowawczą. Monitorowano 42 rodziny zagrożone kryzysem lub przeżywające trudności opiekuńczo-wychowawcze. 42 pracowników placówek opiekuńczo- wychowawczych uczestniczyło w 23 szkoleniach, nie organizowano superwizji kadry, natomiast realizowano 21 programów terapeutycznych podnoszących standardy opieki i wychowania.

2.2 Pokrywanie kosztów utrzymania dzieci z terenu powiatu umieszczonych w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innego powiatu.

Powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi średnie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo - wychowawczej na terenie innego powiatu, na podstawie porozumienia zawartego między powiatami. W roku sprawozdawczym 1 dziecko z innego powiatu przebywało w placówce opiekuńczo - wychowawczej w Bielsku-Białej. Natomiast w okresie sprawozdawczym, w 2024 roku Miasto Bielsko-Biała pokryło koszty pobytu 6 dzieci na terenie innych powiatów (w 2020 r. – 13 dzieci, w 2021 r.-10, w 2022 r.-9, w 2023 r.-6). W 2024 roku żadne dziecko z naszego Miasta nie zostało umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej na terenie innego powiatu, a ponoszone koszty przez Miasto Bielsko-Biała dotyczą dzieci umieszczonych w placówkach na terenie innych powiatów wiele lat temu. Wydatki w 2024 roku, jakie Miasto Bielsko – Biała poniosło w związku z pobytem dzieci z Bielska-Białej w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów wyniosły 412 273 zł (w 2022 roku- 484 995 zł, 2023 roku-404 393). Jedno dziecko z naszego miasta zostało interwencyjnie przyjęte na 1 dzień w placówce opiekuńczo-wychowawczej na terenie innego powiatu.

3 Praca socjalna z rodzicami na rzecz powrotu dzieci przebywających w pieczy zastępczej do rodziny.

Tabela VII. Praca socjalna z rodzicami biologicznymi w latach 2023 i 2024.

L.p.	Wyszczególnienie	Ogółem	
		2023	2024
1	Liczba rodziców biologicznych skierowanych przez pracowników socjalnych do współpracy z asystentem rodziny.	9	8
2	Liczba rodziców biologicznych, którzy nawiązali współpracę z asystentami rodziny	9	6
3	Liczba rodziców biologicznych zainteresowanych podjęciem współpracy z pracownikiem socjalnym	172	153
4	Liczba rodziców biologicznych, którzy skorzystali ze wsparcia pracownika socjalnego	129	127

W sytuacji gdy sprawowanie stałej opieki przez rodziców biologicznych stało się niemożliwe i dziecko zostało umieszczone w różnych formach pieczy zastępczej priorytetem pracownika socjalnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej jest odbudowanie relacji rodziców z dziećmi poprzez zwiększenie zaangażowania i poczucia odpowiedzialności rodziców za życie dziecka nie będącego pod ich opieką i podjęcie przez nich pracy nad zmianą swojej sytuacji życiowej. W tym celu pracownik socjalny dokonuje diagnozy rodziny ustalając przyczynę kryzysu, podejmuje próby zmiany jakości życia, pracuje nad likwidacją dysfunkcji rodziny będącej bezpośrednią przyczyną umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Najczęściej realizowanymi działaniami są: wzmocnienie motywacji do poszukiwania pracy i podjęcia zatrudnienia, motywowanie do podnoszenia kompetencji zawodowych, kierowanie do poradnictwa specjalistycznego celem uzyskania wsparcia psychologicznego, praca nad poprawą wizerunku rodziny w środowisku lokalnym, motywowanie osób z problem uzależnienia do podjęcia leczenia i terapii, motywowanie do utrzymania abstynencji, kierowanie na grupy

wsparcia dla osób współzależnionych, praca w kierunku utrzymania więzi emocjonalnych z dzieckiem. Dla zwiększenia skuteczności powyższych oddziaływań pracownik socjalny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej działania te realizuje przy współudziale asystenta rodziny i współpracy z wychowawcą placówki, na którym ciąży ustawowy obowiązek pracy na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej. Ponadto pracownicy socjalni współpracują z sądami rodzinnymi, kuratorami zawodowymi i społecznymi, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, pedagogami oraz instytucjami pomocowymi funkcjonującymi w obrębie Miasta Bielska-Białej. W 2024 roku 153 rodziców biologicznych nawiązało kontakt z pracownikiem socjalnym i wyraziło chęć podjęcia współpracy pod kątem przejęcia opieki nad dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej. Ostatecznie z tej formy pomocy skorzystało 127 rodziców biologicznych, jednak tylko 6 zostało objętych wsparciem asystenta rodziny. Należy zaznaczyć, że po przedstawieniu roli i zadań asystenta rodziny, część rodziców biologicznych nie wyraża chęci skorzystania ze wsparcia asystenta rodziny, wskazując, że podejmą działania we własnym zakresie lub przy wsparciu pracownika socjalnego, jednak mogą to być działania pozorowane. Ponadto część rodziców biologicznych jest aktywna zawodowo i nie zgłasza gotowości do wzmocnionej pracy na rzecz powrotu dzieci pod ich opiekę.

4 Odpłatność rodziców biologicznych za pobyt ich dzieci w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej za pobyt dziecka w pieczy zastępczej rodzice są zobowiązani do ponoszenia opłaty w wysokości przyznanych świadczeń oraz dodatków na rzecz dziecka przebywającego w rodzinnych formach pieczy zastępczej oraz w wysokości średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Za ponoszenie przedmiotowej opłaty rodzice odpowiadają solidarnie.

Przedmiotową opłatę ustala w drodze decyzji starosta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w pieczy zastępczej.

Obowiązująca uchwała Nr VI/69/2015 Rady Miejskiej w Bielsku-Białej z dnia 24 marca 2015 roku określa szczegółowe warunki umarzania w całości lub w części, łącznie z odsetkami odroczenia terminu płatności, rozłożenia na raty lub odstąpienia od ustalenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej lub dziecka pozbawionego opieki i wychowania rodziców umieszczonego w zakładzie opiekuńczo- leczniczym, zakładzie pielęgnacyjno- opiekuńczym lub zakładzie rehabilitacji leczniczej przez sąd.

W okresie sprawozdawczym wydano 964 decyzji w sprawie opłaty za pobyt dzieci w pieczy zastępczej, w tym, z uwagi na trudną sytuację życiową lub inną okoliczność wymienioną w uchwale, w 588 przypadkach odstąpiono od ustalania przedmiotowej opłaty.

5 Pomoc dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.

Osobie opuszczającej po osiągnięciu pełnoletności różne formy pieczy zastępczej (jeżeli była w nich umieszczona na podstawie orzeczenia sądu) przyznaje się pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie.

Ponadto osobom, u których istnieje taka potrzeba udziela się pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i pomocy w znalezieniu zatrudnienia. Pomoc dla osób usamodzielnianych jest przyznawana na wniosek osoby usamodzielnianej, po zatwierdzeniu indywidualnego programu usamodzielniania przez dyrektora właściwego do przyznania pomocy powiatowego centrum pomocy rodzinie. W trakcie realizacji przez osobę usamodzielnianą indywidualnego programu usamodzielniania, osoby te mają prawo do uzyskania wsparcia w jego realizacji ze strony koordynatora pieczy zastępczej oraz opiekuna osoby usamodzielnianej oraz psychologa pracującego w wychowankami instytucjonalnej pieczy zastępczej. W 2024 roku na rzecz osób

usamodzielnianych było realizowane doradztwo i wspieranie w działaniach oraz poradnictwo w wymaganym zakresie, jak również monitorowanie całego procesu.

W 2024 roku w ramach Ośrodka funkcjonowały 3 mieszkania treningowe dla wychowanków pieczy zastępczej, w których udostępnionych zostało 16 miejsc. W okresie sprawozdawczym do korzystania ze wsparcia w mieszkaniach treningowych łącznie skierowano 15 osób opuszczających pieczę zastępczą w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Każda z osób została objęta wsparciem udzielanym przez opiekuna mieszkania oraz pracownika socjalnego. Działania realizowano w oparciu o kontrakty mieszkaniowe zawarte pomiędzy pracownikiem socjalnym, a osobą ubiegającą się o pobyt. W mieszkaniu treningowym świadczone były usługi bytowe, praca socjalna oraz nauka w obszarze rozwijania i utrwalania niezależności, sprawności w zakresie samoobsługi, pełnienia ról społecznych w integracji ze społecznością lokalną, w celu umożliwienia prowadzenia niezależnego życia. Katalog dotyczący minimalnego standardu usług świadczonych w mieszkaniu treningowym w ramach pobytu zawiera: naukę rozwijania lub utrwalania umiejętności praktycznych, służących prowadzeniu niezależnego życia, w zakresie; samoobsługi, zaspokajania codziennych potrzeb życiowych, w tym przygotowanie posiłku, efektywne zarządzanie czasem i finansami, prowadzenie gospodarstwa domowego, załatwianie spraw urzędowych i osobistych, utrzymanie więzi rodzinnych, rozwiązywanie konfliktów interpersonalnych, rozwijanie autonomii decyzyjnej, uczestniczenie w życiu społeczności lokalnej, poszukiwanie pracy oraz utrzymanie zatrudnienia.

Poniższe tabele (VIII i IX) przedstawiają zrealizowaną pomoc dla osób usamodzielnianych w latach 2023 – 2024.

Tabela VIII. Pomoc pieniężna na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki zrealizowana w 2023 oraz 2024 roku:

L.p.	Wyszczególnienie	Forma pomocy			
		Jednorazowa pomoc pieniężna na usamodzielnienie		Pomoc na kontynuowanie nauki	
		2023r.	2024r.	2023r.	2024r.
1.	Liczba osób usamodzielnianych z rodzin zastępczych	15	8	42	44
1.1.	Kwota świadczeń (w złotych)	92 141	62 391	245 921	267 153
2.	Liczba osób usamodzielnianych z placówek	5	3	22	20
2.1.	Kwota świadczeń (w złotych)	34 471	29 973	104 764	115 217
3.	Kwota świadczeń ogółem (w złotych)	126 612	92 364	350 685	382 370

Tabela IX. Pomoc na zagospodarowanie zrealizowana w 2023 oraz 2024 roku:

L.p.	Wyszczególnienie	Pomoc na zagospodarowanie	
		2023r.	2024r.
1.	Liczba osób usamodzielnianych z rodzin zastępczych	12	8
1.1.	Kwota świadczeń (w złotych)	25 735	19 282
2.	Liczba osób usamodzielnianych z placówek	5	2
2.1.	Kwota świadczeń (w złotych)	10 195	6 814
3.	Kwota świadczeń ogółem (w złotych)	35 930	26 096

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej pomoc na zagospodarowanie była wypłacana w wysokości nie niższej niż 2 039 zł do 31 maja 2024 roku, w wysokości 2 272 zł od 1 czerwca 2024 roku, a w przypadku osoby legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności w wysokości nie niższej niż 4 077 zł do 31 maja 2024 roku, w wysokości 4 542 zł od 1 czerwca 2024 roku, wysokość pomocy na kontynuowanie nauki wynosiła 681 zł miesięcznie do 31 maja 2024 roku, a od 1 czerwca 2024 roku 759 zł miesięcznie, a wysokość pomocy na usamodzielnienie warunkowana jest formą pieczy, w której przebywał wychowanek oraz okresem pobytu i wynosiła: od kwoty 2 244 zł do kwoty 8 968 zł do 31 maja 2024 roku, a od 1 czerwca 2024 roku od kwoty 2 500 zł do kwoty 9 991 zł.

6 Podnoszenie kwalifikacji.

Całość zadań na rzecz wspierania rodziny i pieczy zastępczej realizowana jest przez profesjonalną kadrę, która w celu utrzymania wysokiej jakości pracy aktywnie uczestniczy w różnego typu szkoleniach i konferencjach.

W okresie sprawozdawczym pracownicy Działu Pieczy Zastępczej uczestniczyli w następujących szkoleniach: Konferencja z zakresu profilaktyki: „Depresja-oblicza smutku, Zagrożenia cyberprzestrzeni”, „Arkusze kalkulacyjne excel. Poziom średnio zaawansowany”, „Kryzys suicydalny. Rozpoznawanie i interwencje”, „Bliżej dziecka”, „Deinstytucjonalizacja i wsparcie wojewódzkiej pieczy zastępczej”, „Elementy metody Kids`Skills i Podejścia Skoncentrowanego na Rozwiązaniach w pracy z Dziećmi”, Forum Pieczy Zastępczej- „Deinstytucjonalizacja i wsparcie wojewódzkiej pieczy zastępczej”, „Prawne aspekty przeciwdziałania przemocy domowej- diagnoza i pomoc”, spotkanie informacyjne dla potencjalnych beneficjentów w ramach naboru z działania 7.7.Wsparcie rodzin, dzieci i młodzieży oraz deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej, „ Szkolenie z zakresu systemu zgłaszania nieprawidłowości”, „XII Zjazd Profilaktyczny- Po drugiej stronie uzależnienia. Jak zatroszczyć się o siebie”, „ Bezpieczeństwo osobiste pracownika socjalnego”, VI Konferencja Naukowa „ Zdrowie psychiczne- wspólny temat”, „ Zmiany w pieczy zastępczej dla osób usamodzielnianych w tym dla obywateli Ukrainy- nowelizacja 2023”, „Piecza zastępcza -elektronizacja postępowań administracyjnych”, „ Korupcja w administracji publicznej”, „ PR i komunikacja jako instrumenty budowania pozytywnego wizerunku jednostek pomocy społecznej”. Ponadto pracownicy działu uczestniczyli w systematycznej superwizji.

Również asystenci rodziny oraz pracownicy socjalni zaangażowani w pomoc rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych podnosili swoje kompetencje przez udział w szkoleniach: „ Bliżej dziecka”, Konferencja z zakresu profilaktyki: „Depresja-oblicza smutku, Zagrożenia cyberprzestrzeni”, „Prawne aspekty przeciwdziałania przemocy domowej- diagnoza i pomoc”, „ Skuteczne i efektywne metody pracy z dorosłymi osobami z zespołem Aspergera”, „ Trening Umiejętności Społecznych”, „XII Zjazd Profilaktyczny- Po drugiej stronie uzależnienia. Jak zatroszczyć się o siebie”, Zlot Asystentów Rodziny”, „ Bezpieczeństwo osobiste pracownika socjalnego”, „ Angażujący styl zarządzania”, „Autoprezentacja i efektywne prowadzenie spotkań. Budowanie mocnych argumentów i wypowiedzi”, „ Kolejne przedłużenie orzeczeń oraz pomoc społeczne”, „Odporność psychiczna i techniki antystresowe”, „Strategia ochrony dzieci przed przemocą”, „ Praca z trudnym klientem pomocy społecznej metody oddziaływania i techniki przewycięzania trudności komunikacyjnych”, „Profilaktyka stresu i zapobieganie wypaleniu zawodowemu- wspieranie pracowników służb socjalnych”, „Kongres pracowników socjalnych i asystentów rodziny- Dziecko w systemie pomocy społecznej”, „ Konferencja Mam Prawo. Problemy dzieci i młodzieży na tle regulacji prawnych”, „Kryzys suicydalny. Rozpoznawanie i interwencje”, Najczęściej występujące problemy i rozbieżności w realizacji procedury „Niebieskiej Karty”.

7 Podsumowanie realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej.

Analiza niniejszego sprawozdania ukazuje w sposób wyraźny rolę gminy i powiatu w realizacji zadań na rzecz rodzin borykających się z problemami opiekuńczo – wychowawczymi, jak również potrzebę ciągłego rozwoju pieczy zastępczej.

W roku 2024 każda rodzina, która borykała się z problemami opiekuńczo – wychowawczymi mogła uzyskać stosowne wsparcie. 166 rodziny podjęły współpracę z asystentem rodziny, a 354 dzieci z rodzin przeżywających problemy mogło uczestniczyć w zajęciach w placówkach wsparcia dziennego.

Dzięki odpowiedniej diagnozie dokonywanej przez pracowników socjalnych i asystentów rodziny 227 rodziny zostały skierowane i skorzystały z pomocy specjalistów, takich jak: psycholog, prawnik.

Wszystkie te działania miały na celu poprawę funkcjonowania rodziny, a w efekcie umożliwiły pozostanie dzieci w środowisku rodzinnym oraz przyczyniły się do wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej.

W Bielsku-Białej prowadzone są działania w zakresie tworzenia i rozwoju pieczy zastępczej, aby dzieci, których rodzice nie wyrażają woli zmiany stylu życia i nie chcą bądź nie mogą pełnić swych funkcji rodzicielskich mogły zostać skierowane do profesjonalnego środowiska zastępczego.

W roku sprawozdawczym liczba rodzin zastępczych była na podobnym poziomie jak w roku 2023. Na koniec roku 2024 funkcjonowało 205 rodzin zastępczych, w tym zawodowych rodzin zastępczych 15, ponadto 3 rodzinne domy dziecka, a szczegółowe zestawienie typów rodzin przedstawia Tabela nr I. Natomiast przez cały 2024 rok pracowaliśmy łącznie z 233 rodzinami zastępczymi, w których łącznie przebywało 326 dzieci. Nadal obserwujemy zbyt małe zainteresowanie mieszkańców naszego miasta podjęciem się funkcji rodziny zastępczej, mimo prowadzonych z roku na rok coraz szerszych działań w zakresie pozyskiwania kandydatów na rodziny zastępcze i prowadzonej kampanii promującej rodzicielstwo zastępcze we współpracy z Fundacją „Grupa Kety Dzieciom Podbeskidzia”. Mimo powyższego sporządzono 16 opinii dotyczących kwalifikacji kandydatów na rodziny zastępcze. Powstały 24 nowe rodziny zastępcze, nie utworzono nowych rodziny zastępczych zawodowych, natomiast dwa rodzinne domy dziecka zostały na ich wniosek przekształcone w rodziny zastępcze zawodowe. Nie uniknęliśmy również sytuacji trudnych w rodzinach zastępczych, 1 rodzina otrzymała negatywną ocenę i została rozwiązana. Ponadto została rozwiązana umowa z jedną z rodzin zastępczych zawodowych z uwagi na zaprzestanie spełniania warunków określonych w art. 42 ustawy, obecnie rodzina funkcjonuje jako rodzina zastępcza niezawodowa a postępowanie w sprawie opiekuńczej toczy się w sądzie. Na przestrzeni ostatnich lat obserwujemy wzrost trudności występujących w rodzinach zastępczych, po okresie pandemii i izolacji z nią związanej, nauki zdalnej dzieci, coraz więcej rodzin boryka się z trudnościami, których mimo wsparcia nie są w stanie pokonać. Wśród dzieci w rodzinach zastępczych występuje wiele trudności w funkcjonowaniu, lęki, stany depresyjne, próby samobójcze, co znacznie utrudnia funkcjonowanie rodzin zastępczych.

W roku 2024 struktura wydatków na rzecz dzieci przebywających w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka wraz z kosztami na rzecz prowadzących rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka wzrosła w stosunku do roku 2023 i wyniosła 6 436 647 zł, dla porównania w 2023 roku była to kwota 5 615 606 zł. Szczegółowa struktura wydatków przedstawia Tabela nr II.

Dane te jasno określają politykę realizowaną w Bielsku-Białej, która kładzie ogromny nacisk na wspieranie rodzin i pomoc dla dzieci. Jesteśmy jednym z niewielu miast, które realizuje pełen zakres wsparcia, mimo, że część tych zadań ma charakter fakultatywny.

Analiza danych wskazuje również na konieczność funkcjonowania instytucjonalnej pieczy zastępczej. Od 2016 roku z roku na rok spadała ilość dzieci umieszczanych w tej formie wsparcia, jednak w 2019 roku

dwukrotnie zwiększyła się ilość skierowanych dzieci do pieczy instytucjonalnej, natomiast w roku 2020 ponownie o połowę spadła ilość dzieci umieszczonych w pieczy instytucjonalnej i było to tylko 19 dzieci. Tendencja ta utrzymywała się nadal w roku 2021, kiedy to do pieczy zastępczej instytucjonalnej skierowano tylko 12 dzieci, natomiast w roku 2022 znacząco wzrosła ilość dzieci skierowanych do pieczy instytucjonalnej i wyniosła 25, podobnie w roku 2023 wyniosła 27, natomiast w roku 2024 do placówek skierowano tylko 15 dzieci. Z uwagi na brak wolnych miejsc w placówce w 2024r., pomimo wydanego postanowienia przez sąd o umieszczeniu w pieczy instytucjonalnej, nie wydano skierowania dla 4 dzieci. W przypadku tych dzieci prowadzono poszukiwania wolnych miejsc w placówkach na terenie okolicznych powiatów. W roku sprawozdawczym w naszych placówkach mieliśmy 64 miejsca, a pomocą w tej formie objętych było przez rok 2024 -90 dzieci. Na uwagę zasługuje jednak fakt, że dzięki współpracy służb powołanych do pracy na rzecz dziecka i rodziny 11 dzieci opuściło pieczę instytucjonalną (2 dzieci powróciło do domu rodzinnego, 3 dzieci zostało umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej, a 6 dzieci usamodzielniało się).

Planowane działania w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej na 2025 rok.

I. W 2025 roku planowane są następujące działania w zakresie wspierania rodziny:

- 1) Rozwijanie umiejętności opiekuńczo - wychowawczych przez rodziny przeżywające trudności w tym obszarze, wzmocnienie roli i funkcji rodziny:
 - Kierowanie rodzin do poradnictwa specjalistycznego w Dziale Pieczy Zastępczej oraz placówek udzielających pomocy psychologicznej i prawnej,
 - Usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne,
 - Objęcie rodzin przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze wsparciem asystenta rodziny,
 - Umożliwienie rodzinom podniesienie kompetencji wychowawczych poprzez uczestnictwo w szkoleniach i warsztatach
 - Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.
- 2) Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny:
 - Objęcie dzieci z rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze pomocą w opiece i wychowaniu w ramach placówek wsparcia dziennego,
 - Wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze przez rodziny wspierające.
- 3) Analiza sytuacji rodzin i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinach:
 - Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych,
 - Przeprowadzanie wywiadu środowiskowego w przypadku powzięcia informacji o rodzinie przeżywającej trudności opiekuńczo - wychowawcze.

II. W 2025 roku planowane są następujące działania w zakresie pieczy zastępczej:

- 1) Podnoszenie standardu systemu opieki nad dzieckiem przebywającym w pieczy zastępczej, poprzez:
 - kontynuowanie kampanii promujących rodzicielstwo zastępcze we współpracy z Fundacją Grupa Kęty Dzieciom Podbeskidzia,
 - realizacja projektu w ramach Funduszy Europejskich dla Śląskiego 2021-2027 (Europejski Fundusz Społeczny+)-FESL.07.07- Wsparcie rodziny, dzieci i młodzieży oraz deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej(wniosek został złożony 18.07.2024 roku, obecnie tutaj. Ośrodek oczekuje na podpisanie umowy), oraz innych wniosków w sytuacji ogłoszenia postępowań konkursowych umożliwiających pozyskanie dodatkowych środków na rozwój pieczy zastępczej,

- przy współpracy m.in. z mediami, fundacją - prowadzenie naboru kandydatów na rodziców zastępczych,
 - prowadzenie działalności szerzącej wiedzę o rodzicielstwie zastępczym,
 - organizowanie i finansowanie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze oraz szkoleń dla funkcjonujących rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka,
 - zapewnienie wsparcia dla rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka w osobie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, grupy wsparcia, rodzin pomocowych, wolontariuszy,
 - zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, zapewnienie pomocy prawnej,
 - organizowanie superwizji, grup wsparcia dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka,
 - przyznawanie i finansowanie świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej i rodzinnym domu dziecka,
 - dofinansowanie do wypoczynku dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej,
 - przyznawanie i finansowanie świadczeń na pokrycie kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka - jednorazowo,
 - przyznawanie i finansowanie świadczeń na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki,
 - przyznawanie i finansowanie wydatków mieszkaniowych rodzinom zawodowym- wg poniesionych kosztów, rodzinom niezawodowym wychowującym co najmniej 3 dzieci- nie więcej niż 2 tys. na kwartał, dla rodzinnych domów dziecka – wg poniesionych kosztów,
 - przyznawanie i finansowanie świadczeń na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnym zamieszkiwanym przez rodzinę zastępczą zawodową lub rodzinny dom dziecka – wg postanowień umowy,
 - pokrycie innych niezbędnych i nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem dziecka lub funkcjonowaniem rodzinnego domu dziecka,
 - finansowanie wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka,
 - finansowanie wynagrodzenia dla osób zatrudnionych do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w rodzinach zastępczych zawodowych, niezawodowych i rodzinnych domach dziecka,
 - powoływanie rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka,
 - współpraca ze środowiskiem lokalnym i organizacjami społecznymi.
- 2) Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pieczy zastępczej, poprzez:
- organizowanie i finansowanie szkoleń dla kadr realizujących zadania z zakresu pieczy zastępczej,
 - organizowanie superwizji dla kadr realizujących zadania z zakresu pieczy zastępczej,
 - zapewnienie zatrudnienia odpowiedniej liczby koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej – 1 koordynator na 15 rodzin zastępczych.
- 3) Pomoc wychowankom pieczy zastępczej w realizacji Indywidualnych Programów Usamodzielniania, poprzez:
- udzielanie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych,
 - przyznawanie pomocy na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie,
 - udzielanie pomocy w uzyskaniu zatrudnienia – doradztwo,
 - zapewnienie pomocy prawnej i psychologicznej.
- 4) Podnoszenie standardu systemu opieki nad dzieckiem w instytucjonalnej pieczy zastępczej:
- objęcie rodzin, których dzieci zostały umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej wsparciem pracowników placówki (psycholog, pedagog, terapeuta, wychowawcy).
 - objęcie dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej pomocą psychologiczną, terapeutyczną, pedagogiczną i wychowawczą ze strony pracowników placówki,

- w pierwszej kolejności umieszczanie liczego rodzeństwa w rodzinnych formach opieki zastępczej,
- organizowanie szkoleń merytorycznych dla kadry placówek opiekuńczo- wychowawczych,
- finansowanie programów terapeutycznych podnoszących standard opieki i wychowania podopiecznych placówek oraz rozwiązywania ich problemów i niwelowanie zaburzeń,
- umożliwienie udziału usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej w kursach kwalifikacyjnych oraz ich finansowanie,
- współpraca z Fundacją Grupa Kęty Dzieciom Podbeskidzia w ramach wsparcia wychowanków.

Potrzeby w zakresie rozwoju pieczy zastępczej na 2025 rok.

- Pozyskanie rodzin wspierających.
- Pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych i rodzinnych domów dziecka.